

BOLIG

ET REDSKAP I LIVET

Et diplomprosjekt ved Bergen Arkitektthøgskole
Av Svein S. Erdogan og Inga H. Mannsåker

INNHALDSFORTEGNELSE

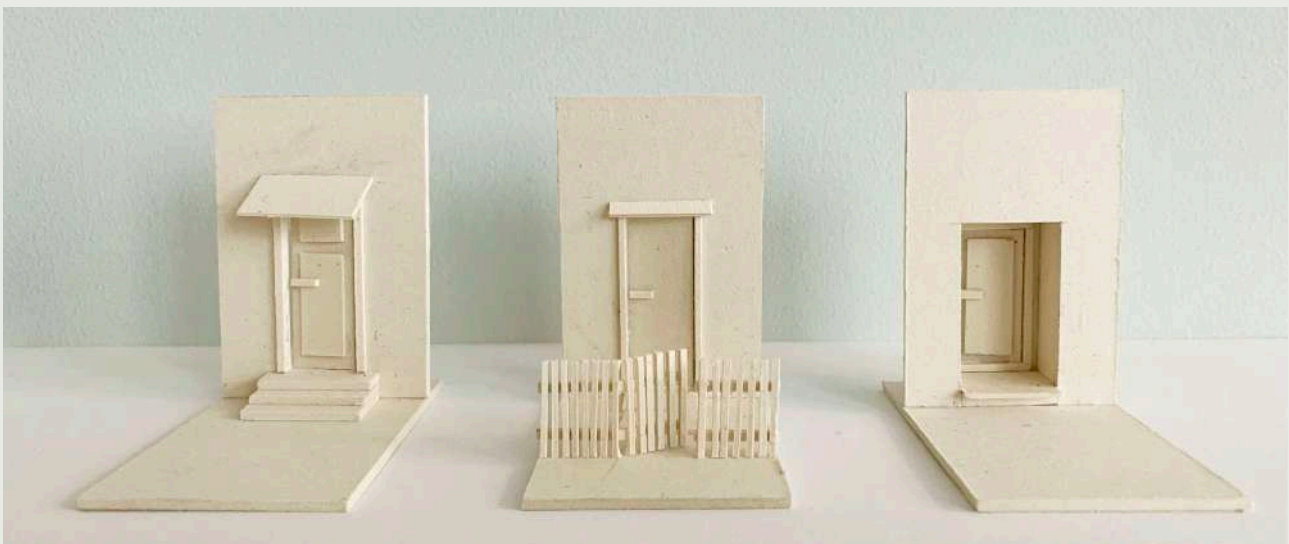
- Introduksjon	s. 2 - 3
- Bakgrunn	s. 4
- Intensjon	s. 5
- Prosjektbeskrivelse	s. 6 - 12
- Kalender	s. 13 - 19
- CV	s. 20

INTRODUKSJON

Bolig er den arketypiske arkitekturen. Mennesker har et behov for å føle seg trygge og beskyttet, kjenne hvile og ro. Det å oppsøke trygghet er et instinkt, det er en følelse som kjennes i kroppen. Veien til denne tryggheten er svært individuell, men har også fellestrekk man kan se igjen i ulike former for å gi ly eller beskyttelse. På den ene siden handler det om oversikt og på den andre siden skjerming.

For oss mennesker handler det gjerne om et kjent sted å vende tilbake til, og føle tilhørighet. Både i form av omgivelser og i et fellesskap. Vi har behov for å uttrykke oss, ha noe eget, sette et avtrykk, finne vår plass.

Vi kaller det et hjem. Hva som er hjemmet er individuelt, det handler om å føle seg hjemme, og den følelsen varierer fra person til person. I Norge forbindes hjemmet ofte med huset vårt eller leiligheten vår; et sted hvor man kan utfolde seg, føle ro og utføre sine daglige gjøremål. Huset eller leiligheten kan også omtales som boligen, et begrep som kan defineres som "En leilighet eller et hus hvor man bor fast" (snl, Harald Benestad Anderssen). Dette begrepet rommer både følelsen av å være hjemme og det mer konkrete huset.

Boligen har gjennomgått en omfattende utvikling fra de første bosetningene til hvor vi er i dag. I takt med samfunnets utvikling både innenfor teknologien, men også ideologisk har kompleksiteten økt, særlig i byene. "Hus er samfunnets hukommelse" skriver Åse Berland i boken Norske Hjem; Hvordan de har formet oss og omvendt. Eller som Svein Hatløy skrev i sin bok Hus og Miljø, "Huset er et fantastisk redskap til å forme livet sitt med".

For ikke lang tid tilbake var det vanlig å konstruere huset sitt selv, og i den norske byggeskikken på en fleksibel måte som ga mulighet for endring om nødvendig. Gjennom 1900-tallet har det skjedd store endringer, nå er det vanlig å flytte inn i et hus eller en leilighet som er designet og bygget av noen andre. Tidligere lå det et ansvar på kommunene rundt å tilgjengeliggjøre boliger for alle, men boligen er i dag en av de største investeringsformene vi har i Norge. Boligen har blitt et salgsobjekt hvor motivasjonen er markedsstyrt og blitt mer generalisert. Så kan vi jo spørre oss selv; er boligen et fantastisk redskap til å forme livene våre med?

BAKGRUNN

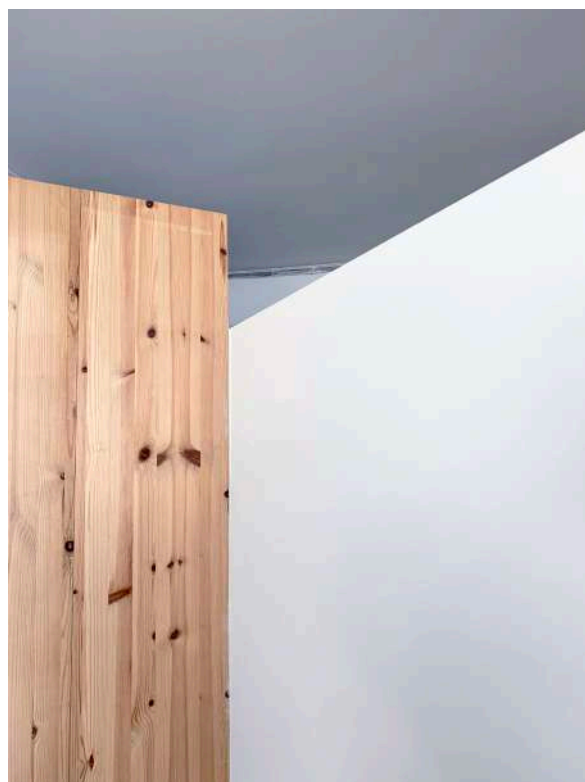
I løpet av våre snart fem år som arkitektstudenter har vi gjennom ulike kurs tilegnet oss kunnskap og metoder som setter oss i stand til å kunne løse ulike prosjekteringsoppgaver. En vanlig fremgangsmåte for en diplomoppgave er å prosjektere ferdig et stedsspesifikt prosjekt for en tenkt klient. Vi ønsket i vår diplom å fordype oss i emnet bolig, emnet er i utgangspunktet utømmelig og overveldende i sitt omfang. Derfor valgte vi kun å fokusere på den første fasen av en prosjektering; veien fra det ikke-målbare til det målbare.

Det ikke-målbare i form av ideer, tanker og referanser bearbejdes og settes i en sammenheng. Deretter, på veien mot det målbare, overføres materialet til noe visuelt. Gjennom et bredt research-prosjekt ville vi tilegne oss en dypere forståelse av hva en bolig kan være. I en tid der faren for at vår profesjon kan risikere å bli overflødig i møte med en ny verden der algoritmer og kvantifiserbare data spiller en stadig større rolle, mener vi at en prosess på leting etter veien fra det ikke målbare mot det målbare er mer relevant enn noen gang. Vi ønsket i diplomoppgaven å gå i dybden, og søke ny kunnskap utenfor vårt eget fagfelt og invitere til samtale. Korona-pandemien og de siste måneders offentlige diskusjon rundt arkitektoniske kvaliteter er andre faktorer vi mener har ytterligere understreket behovet for fokus på det ikke-målbare og dialog. Vår diplom stiller seg derfor ikke bare som en svar på en problemstilling, men også som et bidrag i den offentlige diskusjonen og vektlegging av en arkitekts arbeidsmetoder som er evinnelige.

INTENSJON

Vårt mål er å bruke arkitektens verktøy til å utforske og formidle rundt emnet bolig. Gjennom utforskningen reflekterer vi over vår metodikk på veien mot å bli gode boligarkitekter.

PROSJEKTBESKRIVELSE

I vår diplomoppgave undersøkte vi først hva en bolig kan være. Dette ble gjort gjennom bred innsamling av referanser, vi gjennomførte samtaler og intervjuer med ulike beboere og relevante yrkesgrupper. Diskusjon, interaksjon og utveksling av referanser drev prosessen fremover.

Deretter rettet vi fokuset mot den første fasen av en arkitektonisk prosessen; fra det ikke-målbare til møte med det målbare. Dette ble en viktig del av prosjektet hvor vi organiserte komponentene fra innsamlingen vår og satte dem i kontekst.

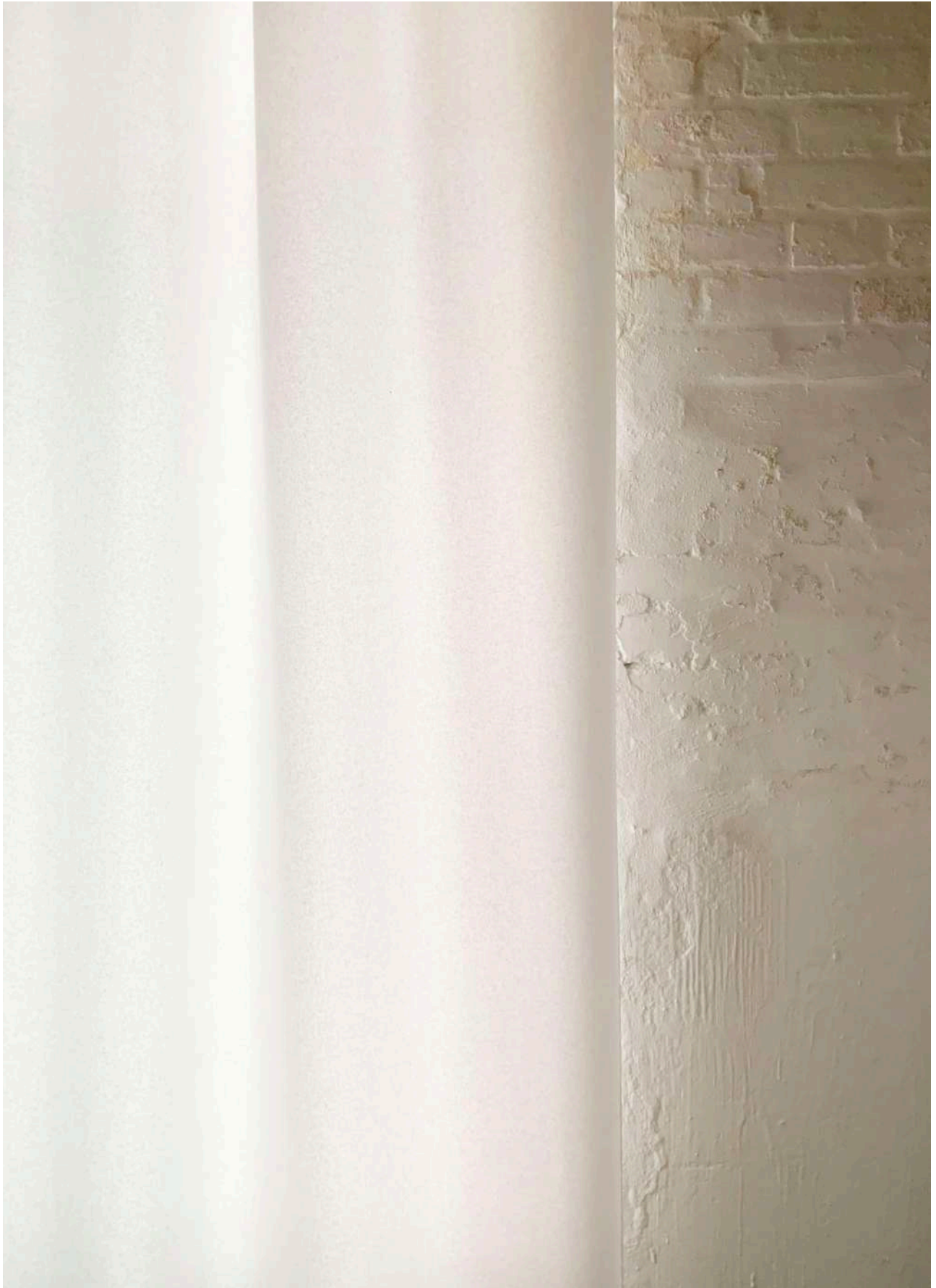
Denne bearbeidelsen av materialet gav oss til slutt en forståelse av emnet, og vi har ut i fra dette valgt å belyse bolig gjennom fem dimensjoner:

Mennesket, Stedet, Tiden, Veggen og Objektet.

Dette sammenfatter vår vektlegging og forståelse av emnet. Dimensjonene utgjør en formidlingsmetode, men også et hjelpemiddel for oss videre i yrkeslivet.

Det mangfoldige materialet vi har samlet inn, er bearbeidet og sydd sammen til noe visuelt og konkret, som utarter seg i en utstilling bestående av tekster, illustrasjoner, skisseringer, objekt, modeller og konstruerte elementer i 1:1. Til sammen utgjør utstillingen vår forståelse av emnet, og refleksjoner på en arkitektonisk prosess og metode. Utstillingen er også et sted for samtaler, hvor dimensjonene og de omliggende elementene kan skape assosiasjoner, refleksjoner eller tydeliggjøre tanker i dialoger.

Diplomutstillingen er produktet av prosessen, men ikke en visning av en ferdig prosjektering. Den er et møtested i en kontinuerlig prosess og en metode som vi tar med oss videre som et verktøy i fremtidig arbeid og prosjekteringer.

MENNESKET

For mennesket er boligen den delen av arkitekturen som ligger nærmest en selv. Det er typologien som er tilpasset den menneskelige skala i størst grad. Kroppen i seg selv kan også ses på som menneskets bolig, og hvordan vi sanser og opplever arkitekturen er essensielt i forståelsen til en arkitekt.

Menneskets kropp i boligen er kanskje det viktigste utgangspunktet for en boligarkitekt. Det er kroppens mål og behov som gir utslag i rom og funksjon.

Fra før de første sivilisasjoner har menneskets elementære behov blitt dekket av boligen både gjennom forhistoriske huler og hos nomadiske kulturer gjennom enkle teltkonstruksjoner. Gjennom historien har samfunnet vært gjennom en enorm utvikling, både ideologisk og teknologisk. Byggeteknikker og idealer har endret boligen gjennom årenes løp.

I dag utformes boligen etter det moderne mennesket. Med dets ulike systemer, preferanser, funksjonsnivå og levesett. Men kroppen er stadig den samme. Menneskets grunnleggende behov ligger til grunn for boligens innhold og utforming.

STEDET

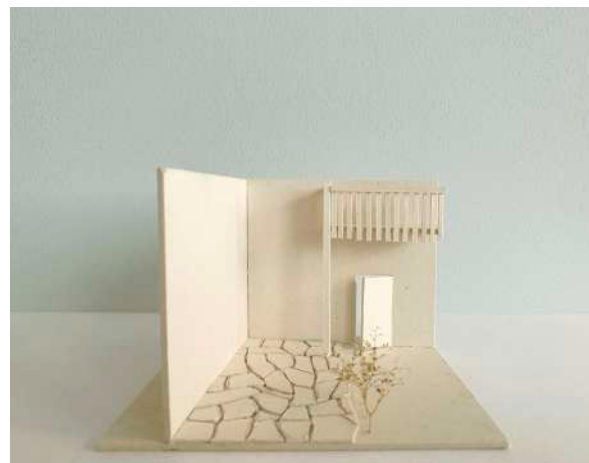
Boligen og stedet er på mange måter uadskillelige. Uansett hvor man bor snakker man om et sted. Stedet kan være boligen i seg selv, et sted i boligen eller det som er med på å definere hva boligen er. For noen er kanskje boligen et sted i ens eget indre. Andre snakker om stedet i flertall. Leiligheten i byen og hytten på landet. For arkitekter settes stedet i ulike forståelsesrammer fra døorskammelen til byen (mikro til makro).

I boken *Genius Loci* (stedets ånd) understreker Norberg Schulz at menneskets identitet kommer fra stedets identitet. Ens identitet er en gjenspeiling av den man anser seg for å være og den posisjon man anser seg for å ha i sin tilværelse.

Svein Hatløy snakket om det å kunne lage sin plass, utforme "sin heimstad" i et landskap, utvikle en hjemmefølelse, som ikke det er oppskrifter og normer for. Stedet omhandler det naturgitte, de fysiske kvaliteter og karakteristikker, som klima, terreng og lysforhold.

Stedet kan være romliggjøringen, det oversiktlige, det trygge, det avgrensede, det fattbare og det ufattelige.

TIDEN

Tiden har vi med oss hvorhen vi går. Den er på armen, i klokketårnet, i trærne og i havet. Rutiner, ritualer og gjøremål. Dager, måneder og år. Det er ting vi må få gjort og ting vi utsetter. Mye tid eller lite tid. Vi tilbringer det meste av tiden i livet i boligen. Det er her vi starter dagen og her vi avslutter den. For noen er boligen et livsprosjekt, samtidig som den for andre kan være et barndomshjem eller et feriested.

Man flytter ut, overtar, omgjør og installerer seg på ny, huset står der, men boligen forandres. Tiden forandrer boligen, i hvilket omfang avhenger av hvordan boligen er konstruert, brukes og vedlikeholdes. Flexibilitet kan være åpenhet for hva tiden vil bringe.

Tiden arkitekten har til å forstå klients behov og til utvikle et boligprosjekt, spiller inn i det endelige resultatet.

Vi finner tiden i dimensjoner, romforløp og funksjon, i det statiske og dynamiske.

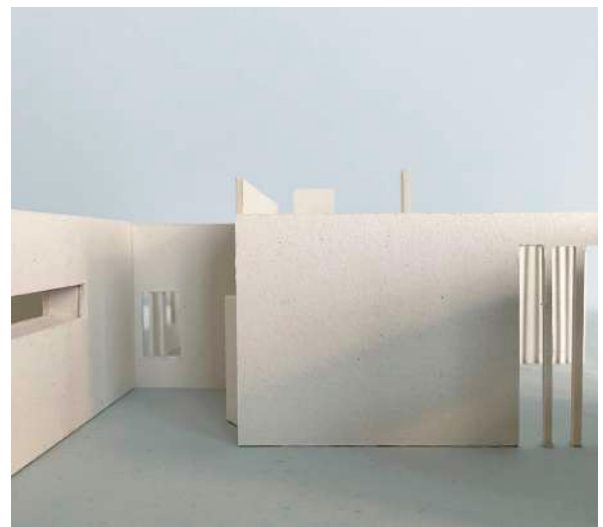

VEGGEN

I følge teoretikeren Christian Norberg Schulz er arkitektens viktigste oppgave å plassere veggen. Hvordan står veggen i forhold til omliggende elementer? Hva er over og under veggen? Er det åpninger i veggen? Tykke vegger eller halvvegger? Veggen er et skille mellom ute og inne, eller inndeling i soner og rom. Den er det vertikale vi møter, men kan også være det horisontale over og under oss. Den kan være hard eller myk, gjennomskinnelig eller reflekterende.

Sammen danner veggene rammene for en bolig. Mellom veggene er rommets størrelse. Overflatene jobber med lyset og fungerer som en bakgrunn for elementer man legger til.

Veggene kan sammen eller i seg selv danne en komposisjon av linjer og flater som fører blikket videre og skaper harmoni, eller oppbrudd og dissonans.

OBJEKTET

Objektene er våre redskaper, bruksgjenstander og utsmykninger. Det er de vi fyller våre hjem med. Vi sovner i et objekt, og våkner det, vi tar rundt dem og setter oss ned i dem. De er våre hjelpemidler, men gir oss også komfort og skjønnhet.

Objektene har vi hatt med oss i all tid. Noen objekter har holdt seg uendret, noen har endret betydning og andre har endret form. Det er ikke alltid disse objektene har en form for bruksverdi, men de er også viktige i sin sentimentale betydning. De kan vekke en følelse av nostalgi og trygghet.

I følge Martin Heidegger får objektene våre denne sentimentale verdien når man tar de med inn i boligen, og med denne handlingen kan objektet få en viktig plass i det å skape en bolig. Vi bygger objekter for å skape en bolig og objektene former igjen boligen.

I dag kan vi også snakke om at boligen i seg selv har blitt et objekt; et investeringsobjekt på boligmarkedet. Objektifiseringen av boligen har påvikret måte vi snakker om emnet på.

JANUAR

M T O T F L S

1 2 3

4 5 6 7 8 9 10

Sosialantropologi
essay

11 12 13 14 15 16 17

18 19 20 21 22 23 24

25 26 27 28 29 30 31

1. Presentasjon av
sosialantropologi essay
og program, konsept

FEBRUAR

M T O T F L S

1 Diplomprogram workshop	2	3	4	5	6	7
8 1. levering av programmet	9 Samtale med arkitekt	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24 Prosjektbeskrivelse Workshop	25	26 Samtale med Arkitektpsyko- log	27	28

Innsamling

MARS

M T O T F L S

Organisering

1

2

3

4

5

6

7

2. Presentasjon

Samtale med beboer

8

9

10

11

12

13

14

Samtale med beboer

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

Samtale med beboer

Prosjektbeskrivelse
Workshop

Samtale med tidligere diplomstudent

Samtale med arkitekt

29

30

31

Innsamling

APRIL

M T O T F L S

Organisering

1 2 3 4

5

Samtale med beboer

6

Samtale med fargekonsulent

7

8

9

Samtale med megler

10

Samtale med ergoterapeut

11

12

13

14

15

16

Samtale med beboer

17

18

19

Samtale med kunstner om farger

20

21

22

3. Presentasjon

23

24

Samtale med psykolog

25

Samtale med lærer

26

27

Samtale med grafisk designer

28

Samtale med Lege

29

30

Innsamling

MAI

M

T

O

T

F

L

S

Konstruere

1

2

3

Prosjektbeskrivelse
Workshop

4

Flytter inn i
utstillingslokale

5

6

7

8

9

Samtale med
beboer

10

11

Fellesmøte

12

13

14

Veiledning m/
Hector og
Trudi

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Levering av
prosjektbeskrivelse for
tilbakemeldning

Organisering

JUNI

M T O T F L S

Konstruere

Organisering

Invitere inn

	1 Frist for å trekke seg og levere tittel	2	3	4 Sende inn materiale til eksterne veiledere	5	6
7	8	9	10 Samtale med arkitekt	11	12 Veiledning m/ Trudi	13
14 Frist for å bli ferdig med rammene i utstillingen	15 Ekstern gjennomgang	16	17	18 Frist endelig prosjektbeskrivelse Veiledning m/ Hector	19 Fotografering av utstilling	20 Redigering av bilder
21 Veiledning m/ Trudi	22	23	24 Endelig prosjektinnlevering	25	26 Kveldsmøte med sensorene	27 Sensur
28 Sensur	29	30 Besøk av byantikvaren Tilbakemeldning				

JULI

M T O T F L S

Invitere inn

			1 Åpen utstilling	2	3 Ta ned utstillingen	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

CV

SVEIN S. ERDOGAN

UTDANNING

2015 - Master ved Bergen Arkitekt Høgskole
2012 - 2015 Bachelor i sammenlignende politikk
ved Universitetet i Bergen

JOBB

2018 - 2019 Vågal Kafe
2013 - 2015 Boha Restaurant
2010 - 2019 Fagertun Barnehage
2009 - 2010 (sommer) Wergeland flyttebyrå

INGA H. MANNSÅKER

UTDANNING

2015 - Master ved Bergen Arkitekt Høgskole
2014 - 2015 Kunsthøgskolen i Bergen
2013 - 2014 Kunst og arkitektur ved
Krabbesholm Høyskole
2012 - 2013 Privat/Magnar Moen - Kroki/tegning
2001 - 2010 Piano undervisning ved Bergen Kulturskole
1998 - 2006 Klassisk ballett ved USF

JOBB

2018 - 2019 Praktikant på Fortunen Arkitekter
2014 - 2019 Utstillingsvakt på KRAFT kunstgalleri

